



**ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA**  
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Az alapvető jogok biztosának

## **JELENTÉSE**

az AJB-4232-39/2023. számú ügyben

Az iskolaórség rendszerének átfogó vizsgálata során a Hódmezővásárhelyi SZC Makói Návay Lajos Technikum és Kollégiumában tett helyszíni látogatással összefüggésben

(előzményi ügy: RI-AJBH-692/2023)

*Előadó: Dr. Wildner Domonkos*

Érintett szervek:

- Hódmezővásárhelyi SZC Makói Návay Lajos Technikum és Kollégium, Makó
- Országos Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Főigazgatóság Bűnügyi Főosztály Iskolapartnerségi Osztály
- Csongrád- Csanád Vármegyei Rendőr-főkapitányság

2023.

## A vizsgálat megindítása

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) alapján a Rendőrség a nevelési-oktatási intézmények rendjének fenntartását – a nevelési-oktatási intézmény területén tanítási időben – iskolaőrség útján biztosíthatja. A nevelési-oktatási intézmény kérésére, együttműködési megállapodás alapján intézményenként egy fő, a Rendőrség munkavállalói állományában lévő iskolaőr látja el szolgálatát.

Az iskolaőr a rendőrségi törvényben meghatározott feladatokat ellátó, kényszerítő eszközzel felszerelt, sajátos jogokkal felruházott, szolgálati egyenruhával és szolgálati igazolvánnyal rendelkező személy, aki az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervvel munkaviszonyban áll. Feladata, hogy az adott intézmény tanulói, pedagógusai, a nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottai biztonságát sértő vagy veszélyeztető cselekményeket megelőzze, azokkal szemben megfelelően intézkedjen, biztosítva ezzel a köznevelési feladatok zavartalan ellátását. Az iskolaőr az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK) irányítása alatt működik, intézkedéseinél az Rtv. szerinti jogorvoslati rendszer érvényesül. A 2020. szeptember 1-jétől működő iskolaőrség tevékenysége – lévén az intézkedéskezdeményszerzési és kényszerítőeszköz-alkalmazási lehetőséggel rendelkezik a diákokkal szemben – markánsan érinti a nevelési-oktatási intézményben tanuló gyermekek alapvető jogait.

Vizsgálati és eljárás-indítási lehetőségeimet az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 18. §-a határozza meg. E § (1) bekezdésének f) pontja szerint vizsgálati hatáskörömbé tartoznak a rendvédelmi szervek. E § (4) bekezdése rögzíti továbbá *ex officio* eljárási jogosultságomat. A hivatkozott jogszabályhely szerint a hivatalból indított eljárás természetes személyek pontosan meg nem határozható, nagyobb csoportját érintő visszasság kivizsgálására vagy egy alapvető jog érvényesülésének átfogó vizsgálatára irányulhat. Mindemellett kiemelendő, hogy – különösen hivatalból indított eljárások lefolytatásával – megkülönböztetett figyelmet fordítok a gyermekek jogainak a védelmére.<sup>1</sup>

A fentiekre tekintettel a Csongrád-Csanád vármegyei iskolákban szolgálatot teljesítő iskolaőrök tevékenységének átfogó vizsgálata céljából 2023. november 7-én hivatalból vizsgálatot indítottam.

A hivatalból indított vizsgálat keretében munkatársaim – az Ajbt. 21. §-ának (1) bekezdés d) pontja, valamint 22. §-a alapján, helyszíni látogatás keretében – több olyan oktatási intézményt is felkerestek, illetve a jövőben fel fognak keresni, amelyekben iskolaőr működik. Ebben a jelentésben a *Hódmezővásárhelyi SZC Makói Návay Lajos Technikum és Kollégiumban* szolgálatot teljesítő iskolaőr tevékenységét érintő helyszíni látogatás megállapításait összegzem.

A látogatás időpontja: 2023. november 20.

A látogatás résztvevője:

- Dr. Wildner Domonkos, rendészeti főigazgató

### Az érintett alapvető jogok és alkotmányos elvek

- Az emberi méltósághoz való alapvető jog [Alaptörvény II. cikk];
- Az oktatáshoz való jog: „Minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez. Magyarország ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető

---

<sup>1</sup> Ajbt. 1. § (2) bekezdés b) pont

*középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja.*” [Alaptörvény XI. cikk (1)-(2) bekezdés];

- A gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való joga: „*Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.*” [Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés];
- A testi és lelki egészséghez való jog: „*Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.*” [Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdés].

### **Az alkalmazott jogforrások**

- Magyarország Alaptörvénye;
- A Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény, (a továbbiakban: Gyermekjogi Egyezmény);
- Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.);
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény, (a továbbiakban: Gyvt.);
- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Köznev. tv.);
- A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.);
- A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.);
- A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.);
- A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat);
- Az iskolaőrökről szóló 27/2020. (VII. 17.) BM rendelet (a továbbiakban: BM rendelet)
- Az iskolaőrség tevékenységéről szóló 19/2020. (IX. 10.) ORFK utasítás (a továbbiakban: ORFK utasítás).

### **A megállapított tényállás**

Az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala Rendészeti Főigazgatóságának (a továbbiakban: Hivatal) munkatársát a **Hódmezővásárhelyi SZC Makói Návay Lajos Technikum és Kollégiumnak az** (6900 Makó, Bajza utca 71-73.; a továbbiakban: Iskola) intézményvezetője, valamint az Iskolában szolgálatot teljesítő iskolaőr fogadta, akik beszámoltak az iskolaőri tevékenységgel kapcsolatos tapasztalataikról, észrevételeikről.

*Az iskoláról*

A **Hódmezővásárhelyi SZC Makói Návay Lajos Technikum és Kollégium** székhelye és a kollégium **Makó** város szívében helyezkedik el. A városban KERI-ként ismert iskola 2023-ban ünnepli fennállásának 100. évfordulóját.<sup>2</sup>

Az intézmény a 2016/2017 –es tanévtől három épületből áll: a székhely a *Posta u. 4-6.* alatti kollégium épületével, illetve a *Bajza u. 71-73.* alatti telephely. Július 1-jétől a jogszabályi változás következményeként a Návay technikumként és szakképző iskolaként működik.

---

<sup>2</sup> <https://www.keri.mako.hu/rolunk/bemutakozas> (letöltve: 2023.11.27.)

A tradicionális ágazatokat megtartva az elmúlt években bővültek az intézményben a diákoknak számára kínált lehetőségek: jelenleg 9 ágazat 17 szakmája közül van lehetőségük az Iskolába jelentkező tanulóknak szakmát választani.

Az ágazati képzéseik során szem előtt tartják, hogy a helyi gazdasági igényekre megfelelően reflektáljanak, továbbá az Ipar 4.0 forradalom előre jelzett igényeihez is próbálják igazítani a képzési szerkezetüket: ennek jegyében a gazdálkodás és menedzsment, a kereskedelem, a közlekedés és szállítmányozás, az építőipar, a gépészet ágazatokon kívül erősítik az informatika és távközlés, a specializált gép és járműgyártás, a turisztika-vendéglátás és az elektronika és elektrotechnika ágazatokat. Képzéseik magas színvonalú megvalósítása érdekében fókuszálnak az infrastruktúra erősítésére, az eszközpark bővítésére és korszerűsítésére.

A szakmai gyakorlat megvalósítása évek óta a duális képzőpartnerekkel való kooperatív együttműködés keretében történik. Fontosnak tartja az Iskola, hogy tanulóik a munkaerőpiaci elvárásoknak megfelelő kompetenciákat sajátítsanak el.

Az Iskola Pedagógiai Programjában rögzíti, hogy kiemelt kérdésként kezelik a tanulóik általános és szakmai műveltségének korszerűsítését. Fontos továbbá, hogy harmonikus személyiségekké váljanak az intézményben eltöltött évek alatt. Lényeges, hogy mire tanulmányaik végéhez érnek, kialakuljon bennük egy határozott, pozitív erkölcsi értékrend, amelynek alapján képesek lesznek a jövőben megtalálni a helyüket a nemzetben<sup>3</sup>.

Az intézményvezető elmondása szerint az Iskolában körülbelül 500 fő tanul nappali szakon és 190 fő levelező tagozaton, azonban az épületben egyidőben maximum 160 fő tartózkodik, akik közül a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű diákok aránya körülbelül 10% alatt van, a tendencia pedig csökkeni látszik. A tanulók közül sajátos nevelési igényű (SNI), és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő (BTMN) gyermekek aránya összesen 15% körülire tehető.

Az Iskola fenntartója a *Kulturális és Innovációs Minisztérium*.

Az intézményvezető elmondta, hogy 10 évvel ezelőtt a jelenlegi létszámnak a felével működött az Iskola. Az iskolaőri intézmény bevezetése mellett önkéntesen döntött, prevenciós céllal, ugyanis aggódott az esetlegesen kialakuló konfliktusok miatt. Véleménye szerint számos feladat igényel nagyobb odafigyelést a magas létszám mellett, ilyen például a kerékpárok felelős őrzése vagy a szünetek alatti rend megtartása az udvaron.

A látogatáskor szolgálatot teljesítő iskolaőr a Program kezdete óta a harmadik iskolaőr az intézményben.

#### *Az iskolaőri tevékenységről és az intézményvezető észrevételeiről*

Az Iskolában F. Sz. iskolaőr látja el feladatait, aki helyi lakos. Az aktuális iskolaőr már 2022. októbere óta vállalja az iskolaőri szolgálatot az intézményben. Az iskolaőr korábban gyári munkásként dolgozott, így rendszertel vagy pedagógiával összefüggő tapasztalattal nem rendelkezik. A munkáját reggel 6:10-kor kezdi meg, bejelentkezik a koordinátornál, majd magára ölti a formaruháját. Szolgálatát 15:30 óráig tart.

Az iskolaőr véleménye alapján a diákok elfogadták őt, és a pedagógusokkal is jó kapcsolatot ápol. Kiemelte, hogy a diákok közötti problémák minimálisak. A nap folyamán az

---

<sup>3</sup> [https://hod-makoi.cms.intezmeny.edir.hu/uploads/Navay\\_Oktatasi\\_program\\_2022\\_be1883c11d.pdf](https://hod-makoi.cms.intezmeny.edir.hu/uploads/Navay_Oktatasi_program_2022_be1883c11d.pdf) (letöltve: 2023.11.27.)

iskolaőr feladatai közé tartozik az Iskola udvarán történő felügyelet a szünetek ideje alatt, valamint a tanórák idején a folyosókon történő járőrözés.

Az Iskola 1 épületből áll, amely 3 szintes, továbbá területéhez tartozik még az udvaron lévő műhely a gyakorlati órákhoz és maga az udvar. A terület nagysága hozzávetőlegesen 6500-7000 négyzetméter, amelyet az iskolaőr szolgálata során biztosít.

Az iskolaőr kiemelte, hogy mind az Iskolától, mind a rendőrségtől megkapta a munkavégzéshez szükséges tárgyi eszközöket. Az iskolaőr rendelkezik a munkavégzéséhez szükséges technikai eszközökkel, zárható szekrényel, számítógéppel, mobiltelefonnal és internet-elérési lehetőséggel. Emellett a megfelelő felszerelés is biztosított számára, mint a formaruha, a rendőrbot, a vegyi eszköz és a bilincs.

A képzések és az elsősegélynyújtási ismeretek megszerzése is része az iskolaőr felkészültségének. Kiemelte, hogy részletes és tartalmas volt a képzése, azóta is szívesen vesz részt továbbképzéseken, amelyek nagyon hasznosak és praktikusak, gyakorlati tapasztalatai szerint segítettek a hatékonyabb munkavégzésben. Az iskolaőr véleménye szerint az intézkedéstaktika, valamint a bűnmegelőzés modul rendkívül hasznos volt számára, azonban mennyiségét tekintve lehetett volna több.

Az iskolaőr úgy véli, hogy a jó szóbeli kommunikáció elegendő a diákok közötti konfliktusok kezeléséhez, az intézményben azonban nagyon ritka a szóbeli figyelmeztetés is. Az iskolaőrnek eddig egy esetben kellett intézkednie. Az eset 2022-ben történt, amikor az energiaválság következtében az elméleti oktatás átköltözött a kollégium épületébe. Ekkor a kollégiumba egy diák petárdát vitt be magával. A diák engedelmesen viselkedett, felszólításra átadta az eszközt az iskolaőrnek, aki a járőrök kiérkezéséig lefoglalta azt. Kényszerítő eszköz alkalmazására nem volt szükség.

A szolgálatot teljesítő iskolaőr hozzátette, hogy a fenti esetet leszámítva kisebb problémák sem jellemzőek az intézményben, minden esetben kommunikációval megoldható esetek jelentkeztek. Elmondta, hogy nincsenek nagyobb verekedések vagy rongálások. Az iskolaőr jelenléte és tevékenysége hozzájárul az iskolai közösség biztonságának és jólétének fenntartásához, és segíti az Iskola mindennapi folyamatainak zavartalan működését. Az iskolaőr pozitív kapcsolatot ápol a diákokkal, a szülőkkel és a pedagógusokkal, ami javítja a biztonságérzetet.

Az intézményvezető elmondta, hogy az Iskola közössége nehézkesen, de érdeklődéssel fogadta az első iskolaőrt. A tanárok nem tartották indokoltnak az iskolaőrt, ugyanis tényleges atrocitás nem történt, azonban a gyakorlat megmutatta, hogy helye van az intézményben, és aktív jelenlétével növeli a biztonságérzetet.

Az intézményvezető úgy véli, hogy hasznos és jó az iskolaőrség intézménye. A tanárok megszokták és örülnek szolgálatának. Az intézményvezető véleménye szerint már a formaruha látványának is fegyvelmező ereje van. Összességében mindenki pozitív véleményt nyilvánít az iskolaőrség fontosságáról és hatékonyságáról.

Az intézményvezető pozitív változást lát az iskolaőrség bevezetése óta, szerinte egyértelműen javult a biztonságérzet az Iskolában.

Az iskolaőr maximálisan elégedett a munkakörülményeivel, pozitívan csalódott a munkakörben. Szolgálatát hosszú távra tervezi, jól érzi magát az Iskolában. A diákok is kedvelik és tisztelettudóan viselkednek vele.

Javaslat a jövőre nézve, hogy a nagyobb létszámú intézményeknél szükséges lehet akár 2 iskolaőr is, ugyanis a feladatellátás akkor hatékony, ha egyszerre a lehető legnagyobb területet fedik le, ami egy 6000-7000 négyzetméteres terület esetében egyszemélyben nagyon nehezen

kivitelezhető. Az Iskola esetében véleménye szerint elegendő az iskolaőr egyedül erre a feladatra, de más iskolák tekintetében érdemes lenne felülvizsgálni.

Mind az intézményvezető, mind az iskolaőr elmondta, hogy panasz az iskolaőri tevékenységgel összefüggésben nem érkezett.

## **A vizsgálat megállapításai**

### **1. Az iskolaőri tevékenység ellátásának feltételei tekintetében**

Az Rtv. 10/A. §-ának (2) bekezdése rögzíti, hogy az iskolaőrséget az érintett nevelési-oktatási intézmény igényeinek megfelelően úgy kell megszervezni, hogy az biztosítsa az adott nevelési-oktatási intézmény pedagógusai, a nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottai, illetve oktatói nemzeti köznevelésről szóló törvényben, illetve szakképzésről szóló törvényben meghatározott feladatainak zavartalan ellátását, a sérelmükre elkövetett jogellenes cselekmények megelőzését.

Az Rtv. 10/B. §-ának megfelelően az iskolaőr feladatai ellátáshoz szükséges tárgyi eszközök egy részének, valamint a saját használatra szolgáló helyiségnek a biztosítása az adott nevelési-oktatási intézménnyel kötött együttműködési megállapodás tárgya.

A BM rendelet és az ORFK utasítás vonatkozó normái értelmében az iskolaőrség szervezése, a BM rendelet 7. számú melléklete szerinti formaruházat és felszerelési eszközök biztosítása és utánpótlása, 8. számú melléklete szerinti szolgálati igazolvány biztosítása, az iskolaőri tevékenység egyéb feltételeinek megteremtése, továbbá az iskolaőrök kiválasztása és képzése az ORFK és a vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság feladata.

A Hszt. 287/C. §-ának (22) bekezdése szerint az iskolaőr a nevelési-oktatási intézményben az iskolaőri feladatok ellátását akkor kezdheti meg, ha – a munkáltató által meghatározott határidőn, de legfeljebb a munkaviszony létesítésétől számított kilencven napon belül – sikeres iskolaőri vizsgát tett

- a) a törvényben részére meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazásával kapcsolatos elméleti ismeretekből, azok gyakorlati alkalmazásából,
- b) a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló törvényben, valamint a Büntető Törvénykönyvről szóló törvényben meghatározott rendelkezések ismeretéből, valamint
- c) alapvető pedagógiai és gyermekpszichológiai ismeretekből.

A BM rendelet 3. §-ának (1) bekezdése szerint a munkaköri követelmények érvényre juttatása, a jelentkező iskolaőri tevékenység ellátására való alkalmasságának megállapítása érdekében az egészségügyi, pszichológiai alkalmasságot, valamint a fizikai állóképesség követelményeinek való megfelelést a munkaviszony létesítését megelőzően és annak fennállása alatt és az e rendeletben foglaltak szerint időszakosan visszatérően vizsgálni és minősíteni kell.

A helyszíni látogatás során a Hivatal munkatársa meggyőződött arról, hogy az iskolaőr rendelkezik a feladatellátáshoz szükséges formaruhazattal, felszerelési eszközökkel, valamint saját helyiséggel és ahhoz tartozó egyéb szükséges eszközökkel. Az iskolaőr maga is úgy nyilatkozott, hogy a feladatellátás körülményei megfelelőek.

A rendelkezésre álló információk és az iskolaőr beszámolója alapján elmondható, hogy az iskolaőr a Hszt. szerinti szükséges képzést sikeresen elvégezte, tevékenysége ellátására alkalmas. Ennek tényét a következők is erősítik:

- az iskolaőr beszámolójából kitűnt, hogy maradéktalanul tisztában van a jogszerű intézkedési lehetőségeivel, azok korlátaival;

- az elsajátított kommunikációs eszközökkel sikerrel kezelt olyan konfliktusokat békés úton, amelyek akár komolyabb atrocitásokhoz is vezethettek volna;
- a gyermekek az iskolaőr tekintélyét elfogadták, mindemellett pedig bizalommal viseltetnek iránta, fordulnak hozzá akár segítségkérés okán, akár pusztán kíváncsiságból.

## 2. Az iskolaőri tevékenység ellátása vonatkozásában

A Gyermekegyezmény 6. cikkének 2. pontja értelmében a részes államok a lehetséges legnagyobb mértékben biztosítják a gyermek életben maradását és fejlődését. Az 1. cikk alapján gyermeknek tekintendő az a személy, aki tizennyolcadik életévét nem töltötte be, kivéve, ha a reá alkalmazandó jogszabályok értelmében nagykorúságát már korábban eléri. A 19. cikk 1. pontja rögzíti, hogy a részes államok megtesznek minden arra alkalmas, törvényhozási, közigazgatási, szociális és nevelési intézkedést, hogy megvédjék a gyermeket az erőszak, a támadás, a fizikai és lelki durvaság, az elhagyás vagy az elhanyagolás, a rossz bánásmód vagy a kizsákmányolás – ideértve a nemi erőszakot is – bármilyen formájától mindaddig, amíg szüleinek vagy valamelyik szülőjének, illetőleg törvényes képviselőjének vagy képviselőinek, vagy bármely más olyan személynek, akinél elhelyezték, felügyelete alatt áll. Ugyanezen cikk 2. pontja alapján ezek a védelmi intézkedések szükség szerint olyan hatékony eljárásokat foglalnak magukban, amelyek [...] a fentebb leírt rossz bánásmód eseteiben hozzájárulnak a cselekmény felismeréséhez, bejelentéséhez, a jelentés illetékes helyre juttatásához, vizsgálatához, kezeléséhez és az esetek figyelemmel kíséréséhez; szükség szerint magukban foglalják a bírói beavatkozással kapcsolatos eljárást is. A 28. cikk 2. pontjának megfelelően a részes államok megtesznek minden alkalmas intézkedést annak érdekében, hogy az iskolai fegyelmet a gyermeknek, mint emberi lénynek a méltóságával összeegyeztethetően és a Gyermekegyezménynek megfelelően alkalmazzák.

A Gytv. 6. §-a (4) bekezdésének megfelelően a gyermeknek joga van ahhoz, hogy a fejlődésére ártalmas környezeti és társadalmi hatások, valamint az egészségére káros szerek ellen védelemben részesüljön. Az (5) bekezdés rögzíti továbbá, hogy a gyermeknek joga van emberi méltósága tiszteletben tartásához, a bántalmazással – fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal –, az elhanyagolással és az információs ártalommal szembeni védelemhez. A gyermek nem vethető alá kínzásnak, testi fenyegetésnek és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetésnek, illetve bánásmódnak. E § (2a) bekezdése külön kiemeli továbbá, hogy a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermeknek joga van ahhoz, hogy fokozott segítséget kapjon a fejlődését hátráltató körülmények leküzdéséhez és esélyeinek növeléséhez. A Gytv. 5. §-a, valamint a Ptk. 2:10. §-a értelmében gyermeknek tekintendő az, aki a tizennyolcadik életévét nem töltötte be, és törvényes házasságkötés útján sem vált nagykorúvá.

A Köznevelési tv. 9. §-a értelmében a tanulók rendszeres nevelés-oktatása, az érettségi vizsgára, valamint a művészeti alapvizsgára történő felkészítése az iskola feladata.

Az Rtv. 10/A. §-ának (3) bekezdése rögzíti, hogy az iskolaőr a nevelési-oktatási intézmények rendjének fenntartásával össze nem függő kérdésben nem tehet javaslatot, és nem hozhat döntést.

Az Rtv. 10/A. §-ának (1) bekezdése alapján a Rendőrség a nevelési-oktatási intézmények rendjének fenntartását – a nevelési, oktatási intézmény területén tanítási időben – iskolaőrség útján biztosíthatja. Ugyanezen § előző pontban már hivatkozott (2) bekezdésének megfelelően az iskolaőr feladata, hogy biztosítsa az adott nevelési-oktatási intézmény zavartalan működését, megelőzze a jogellenes cselekményeket, illetve – figyelemmel az Rtv. 15-17. §-aiban foglaltak megtartására, a szükségesség és arányosság mércéjének megfelelően – intézkedjen azokkal szemben.

Az iskolaőr köteles a nevelési-oktatási intézmény, illetve a tanulók vagy az intézmény dolgozóinak biztonságát sértő vagy veszélyeztető személyt tevékenysége abbahagyására felszólítani. Ha az intézkedés alá vont személy az iskolaőr felszólításának nem tesz eleget, az intézkedő iskolaőr figyelmezteti, hogy szigorúbban lép fel. [Szolgálati Szabályzat 102/K. §] Tehát az intézkedés megfelelő sorrendje: először felszólítás, ennek sikertelensége esetén a jogkövetkezményekre való figyelmeztetés, ha pedig ez sem vezet eredményre, a szükséges intézkedések megtétele.

A Szolgálati Szabályzat 102/I. §-a rögzíti ugyanakkor, ha az iskolaőr a nevelési-oktatási intézményben olyan jogsértő magatartást észlel, illetve olyan magatartást hoznak a tudomására, amely rendőri intézkedést tesz szükségessé, köteles arról a Rendőrséget értesíteni rendőri intézkedés kezdeményezése érdekében.

Az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat vonatkozó rendelkezései alapján az iskolaőr kizárólag a következő intézkedéseket teheti:

- a feladatai ellátásához szükséges mértékben felvilágosítást kérhet (Rtv. 32. §);
- bűncselekmény, szabálysértés, baleset, egyéb esemény helyszínét biztosíthatja (helyszín biztosítása, Rtv. 43. §);
- a biztonságot sértő vagy veszélyeztető személyt tevékenysége abbahagyására felszólítja (Szolgálati Szabályzat 102/K. §), e személyt igazoltathatja (Szolgálati Szabályzat 102/M. §);
- az erőszakos jogellenes cselekményen tetten ért személyt feltartóztatja, visszatartja (amíg a rendőrök ki nem érkeznek) (Szolgálati Szabályzat 102/N. §);
- a szabálysértési- vagy büntetőeljárás során lefoglalható/bizonyítékként felhasználható dolgot ideiglenesen elveheti (a rendőrök kitérésére);
- veszélyhelyzet, önveszély-okozás vagy öngyilkossági kísérlet megakadályozása érdekében intézkedhet (speciális biztonsági intézkedés), iskolát lezárhat.

Az Rtv. szerinti kényszerítő eszközök közül kizárólag a következők alkalmazására van lehetőség [Rtv. 10/C. § (2)] (a biztonságot sértő vagy veszélyeztető tevékenység megszakítása érdekében, az azt elkövető személlyel szemben, illetve tettenérés esetén):

- testi kényszer (Szolgálati Szabályzat 102/Q. §), azzal, hogy az iskolaőr – szemben a testi kényszer általános szabályaival – ütést vagy rúgást nem alkalmazhat;
- bilincs (Szolgálati Szabályzat 102/R. §), azzal, hogy alkalmazására – szemben a bilincselés általános szabályaival – kizárólag a visszatartott személy szökésének, önkárosításának megakadályozása érdekében van lehetőség, főszabály szerint kizárólag előre helyzetben (amely alól csupán akkor tehető kivétel, ha valaki aktívan ellenszegül, illetve támadó magatartást tanúsít); továbbá
- vegyi eszköz, illetve rendőrbot (Szolgálati Szabályzat 102/S. §), azzal, hogy az nem alkalmazható terhes nővel vagy gyermekkorúval szemben (a jogos védelem esetét kivéve) [Rtv. 61. § (2)].

A fentiek túl az iskolaőrt felvilágosítás-adási és segítségnyújtási kötelezettség is terheli, amely alapján a hozzáforduló számára – tőle elvárható módon – köteles felvilágosítást adni, segítséget nyújtani (Szolgálati Szabályzat 102/H. §).

A fentiek alapján elmondható, hogy az iskolaőr tevékenységének másodlagosan és korlátozottan része a különféle intézkedések megtételének, kényszerítő eszközök alkalmazásának a lehetősége. A korlátozottság egyaránt megjelenik:

- területi alapon (az adott nevelési-oktatási intézmény területe),
- időben (az iskolaőr tevékenysége a tanítási időre korlátozódik, nincs lehetősége ezen túl szolgálatba helyezni magát), valamint



- terjedelemben (a rendelkezésre álló intézkedések és kényszerítő eszközök fajtája, valamint azok alkalmazásának lehetősége és módja vonatkozásában).

Tevékenységének elsődleges funkciója a nevelési-oktatási intézmény rendjét megzavaró, mások jogait sértő vagy veszélyeztető cselekmények pusztja jelenléttel, illetve mediatív és békés jellegű intézkedéssel való megelőzése. Az iskolaőr tevékenysége vonatkozásában markánsabban érvényesül az intézkedések, különösen pedig a kényszerítő eszközök alkalmazásának *ultima ratio* jellege, mint egy rendőr esetében, funkciója pedig alapvetően járulékos jellegű, azaz nem helyettesítheti a Rendőrség általános szabályok szerinti intézkedési kötelezettségét.

Az iskolaőr tevékenysége során az Rtv. 15-17. §-aiban rögzített arányosság és a fokozatosság elve alapvetés. Külön kiemelendő, hogy a Szolgálati Szabályzat 102/P. §-ának (4) bekezdése alapján kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon a következő sorrendben meg kell előznie: a) a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, a „törvény nevében” szavak előrebocsátásával, valamint b) a figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

A helyszíni látogatás során elhangzott intézményvezetői és iskolaőri beszámolók, valamint a rendelkezésre álló információk alapján megállapítható, hogy az iskolaőr tevékenysége során maradéktalanul megtartotta az irányadó normatív szabályokat. Az iskolaőr eddigi fellépései során megtartotta a fokozatosság és az arányosság elvét, egyetlen alkalommal kezdeményezett intézkedést, azonban kényszerítő eszköz alkalmazása nem merült fel. Jelenlétével és tevékenységével aktívan hozzájárult ahhoz, hogy az Iskola zavartalanul működhessen, az intézményben tanuló gyermekek oktatáshoz, védelemhez és gondoskodáshoz, valamint a testi és lelki egészséghez való joga az Iskola területén, tanítási időben érvényesüljön.

**A fenti megállapításaimra figyelemmel, az eljárásom keretében az Iskolában folytatott helyszíni látogatás során alapvető jogokkal kapcsolatos visszásságot nem tártam fel.**

Budapest, 2023. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos